

12. BESPREKING VAN BOEKEN EN ARTIKELEN:

Gaarne geef ik gevolg aan het verzoek van de redactie om enkele woorden te wijden aan het verschijnen in januari j.l. van het eerste nummer van het Belgische Contactblad voor ringers, het "Ringersbulletin".

In navolging van het Britse "Ringers Bulletin" en het Nederlandse "Op het Vinketouw" beschikken thans ook de Belgische ringers met het "Ringersbulletin" over een eigen orgaan.

Ongetwijfeld zullen onze Belgische collega's deze uitgave met grote instemming hebben begroet. Reeds te lang hebben zij een eigen orgaan moeten ontberen en hebben zij noodgedwongen hun toevlucht tot de Britse en Nederlandse contactbladen moeten nemen. Zelfs op Nederlandse ringersbijeenkomsten waren zij geen ongewone, maar wel graag geziene gasten, terwijl bovendien artikelen van Belgische

hand in het "Contactblad voor vogelringstations en in "Op het Vinketouw" zijn verschenen.

Ik ben er derhalve van overtuigd, dat het "Ringers--bulletin" in een grote behoefte zal blijken te voorzien en wens ik het dan ook gaarne uit naam van alle Nederlandse ringers een lang en bloeiend bestaan toe.

C.J.A. Wijnaendts.

Vogels onderweg door Prof. Dr. L. Tinbergen.

Uitgave W.J. Thieme en Cie., Zutphen 1962

2e druk, bewerkt door Dr. A. C. Perdeck

116 blz. 61 ill. Prijs geb. f 4.90

(thans uitverkocht, nieuwe druk in bewerking)

Een prettig boekje, zowel van aanzien als van inhoud. Tinbergen neemt hierin de lezer mede naar buiten en verklaart aan de hand van wat in de natuur wordt waargenomen de vele aspecten van de vogeltrek. Zoals schrijver zelf van zijn werk zegt: het beperkt zich doelbewust tot die punten, die binnen het bereik van de veldliefhebber liggen. Uit de aard der zaak konden laboratorium onderzoekingen niet over het hoofd worden gezien indien zulks voor verklaring van het waargenomene noodzakelijk was. De medewerker aan het ringonderzoek, die de vogeltrek niet alleen ziet als een jaarlijks terugkerend verschijnsel dat hem gunstige vangmogelijkheden biedt, doch die daarnaast belangstelling koestert voor de uiteenlopende facetten ervan kan ik dit boekje zeer warm aanbevelen.

Aansluitend zou ik nog een tweede boekje willen noemen, dat hetzelfde onderwerp behandelt, n.l.:

Vogeltrek, door Dr. G. J. van Oordt.

Uitgave E. J. Brill, Leiden 1960

4e druk, 194 blz. 44 fig. Prijs ing. f 9.-

Op veel bredere basis dan in het werkje van Tinbergen behandelt Prof. Dr. G. J. van Oordt de vele vragen welke zich in verband met de vogeltrek voordoen. Schrijver verdeelt zijn werkje hiertoe in een beschrijvend en een theoretisch gedeelte.

In het eerste deel wordt getracht de vraag te beantwoorden: hoe trekt de vogel?

Hiertoe wordt nagegaan wat bekend is over de wijze waarop de vogel trekt, welke soorten trekvogels men kan onderscheiden, wanneer, hoe snel, hoe ver, hoe hoog de vogels trekken, en langs welke wegen zij hun doel bereiken. Ook de invloed van meteorologische verschijnselen op de trek wordt besproken.

Het tweede, theoretische gedeelte behandelt de periodiek optredende physiologische veranderingen bij de trekvogels welke nauw verband houden met het ontstaan van het trek-instinct. Hiernaast wordt het hoogst belangrijke orientatie-probleem uitvoerig behandeld.

Tenslotte verdient de uitvoerige 20 pagina's tellende literatuurlijst vermelding.

Diegenen, die na lezing van Tinbergens "Vogels onderweg" zich verder in vraagstukken betreffende de vogeltrek zouden willen verdiepen, in het bijzonder aangaande trek-instinct en orientatie-vermogen, kan kennisneming van dit werkje worden aangeraden.

C.J.A. Wijnaendts.

Vogelfang und Vogelberingung, door Hans Bub

Die neue Brehm Bücherei

Uitgave : A.Limsen Verlag, Wittenberg-Lutherstad-1966
100 bladzijden, 72 afbeeldingen, prijs ca f 7.-

De schrijver, die reeds meer dan 25 jaar verbonden is aan de Vogelwarte Helgoland, behoeft bij de Nederlandse ringers niet meer te worden ingeleid. Hij verwierf vóór enkele jaren reeds bekendheid onder de vogelringers door de succesvolle wijze waarop hij de vangst van fraters, zowel in, als buiten Duitsland, hieronder ook in Nederland, wist te stimuleren.

Indien iemand met een dergelijke langjarige vogeltrekstation-ervaring, zowel in theorie als in praktijk, zich tot taak heeft gesteld een samenvatting te geven van al wat bekend is over de vogelvangst voor de wetenschap, dan kan het haast niet anders of er moet iets goeds uit voortkomen.

Het thans verschenen eerste deel van het hierboven aangekondigde drie-delige werk is hiervan reeds het bewijs. In zijn inleiding zegt de auteur, dat het in zijn bedoeling

ligt niet alleen de in Duitsland bekende vangwijzen te behandelen, doch ook die welke in andere landen en wereld-delen toepassing vinden.

In dit eerste deel wordt de vangst met zeefvallen, fuiken benevens kleinere- en middelgrote inloopkooien behandeld. Alhoewel een groot deel van de besproken vangmiddelen de lezers uit eerder in "Op het Vinketouw" besproken werkjes bekend kunnen zijn, komen hiernaast verscheidene, voornamelijk uit Amerikaanse bron afkomstige vangwijzen voor, welke in Nederland minder bekend zijn.

Ook wordt een hoofdstuk gewijd aan het gebruik van lokmiddelen, noodzakelijk voor het goed functioneren van de besproken vangapparatuur. Hieronder nemen de levende lokkers een belangrijke plaats in. Vooral diegenen die met lokvogels werken is dit hoofdstuk van veel belang, in het bijzonder waar schrijver uitvoerig ingaat op de verzorging en het geëigende voer voor de verschillende soorten vogels, die zich voor lokdoeleinden lenen.

Hiernaast wordt een hoofdstuk aan de behandeling van de gevangen vogel gewijd.

Volgens de aankondiging zal in het tweede deel, waarvan de verschijning in 1967 tegemoet kan worden gezien, de vangst met grote inloopkooien, mistnetten, klepkooien en pootstrikken worden besproken terwijl tenslotte in het in 1968 uit te geven derde deel de slagnetten alsmede de vangst bij nacht en onder andere bijzondere omstandigheden zal worden behandeld.

Gezien wat het eerste deel de ringers heeft gebracht mag de verschijning van beide volgende delen met vertrouwen tegemoet worden gezien. Het valt slechts te betreuren, dat het nog twee jaren zal duren voordat iedere vogelringer dit onmisbare complete vademecum in zijn bezit kan hebben.

C.J.A.Wijnaendts.

BUITENLANDSE RINGVERSLAGEN.FINLAND

De Finse ringverslagen, samengesteld door Göran Nordström verschijnen in het tijdschrift Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica. Ze bevatten naast een uitgebreid algemeen overzicht, een lijst met de namen van alle medewerkers en de door hen behaalde jaartotalen, gevolgd door een lijst met de aantallen geringde vogels.

Die Vogelberingung in Finnland im Jahre 1962. (Mem.Soc.pro Fauna et Flora Fennica 40.1963, p.5-176).

Dit verslag maakt melding van het ringen van 117.793 vogels in 209 soorten; het hoogste aantal sedert het begin van het ringonderzoek. Van 1913 tot en met 1962 zijn in totaal 628.251 vogels geringd en 14.463 terugmeldingen ontvangen.

In 1962 geringde zeldzame soorten zijn: Zwarte Milaan, Blyth's Kleine Karekiet, Bladkoninkje, Noordse Boszanger, Wilgengors en Roodkeelpieper.

De aantallen in Finland geringde roofvogels (meestal als nestjong) zijn naar onze begrippen opvallend hoog. Steenarend 6, Buizerd 224, Ruigpootbuijzerd 5, Zwarte Wouw 7, Sperwer 328, Havik 264, Zeearend 2, Wespendif 36, Boornvalk 27, Slechtvalk 5, Smelleken 23 en Torenvalk 293. Enkele andere soorten waarvan de aantallen opvallen zijn: Steenloper 396, Bosruiter 285, Oeverloper 258, Kempphaan 757, Ransuil 372, Grote Bonte Specht 1775 (invasie), Draaihals 634, Grauwe Klauwier 579, Roodborst 3759, Tuinfluiter 1221, Fitis 4828, Goudhaantje 1000, en Bonte Vliegenvanger 6723.

Opmerkelijke terugmeldingen uit een totaal van 2708 zijn: Buizerd uit Swaziland en Libanon in de eerste herfst, Wespendif uit Griekenland (na 2 mnd.), Blauwe Kiekendieven uit Engeland, Frankrijk en Italië, Houtsnip in januari uit Algerie, Kleine Mantelmeeuw uit Israël (na 2 jaar), Egypte en Tanganyika. Reuzensterne uit Mali, Egypte en Marokko. Twee Grote Bonte Spechten in oktober uit Midden Rusland. Witte Kwikstaart uit Soedan en Turkije, Gele Kwikstaart uit Griekenland. Pestvogels uit Midden-Rusland, Zanglijsters uit Marokko, een Tapuit in mei uit Marokko, Roodborst uit Turkije. Zwartkop na 1 jaar uit Syrië, Tuinfluiter uit Rhodesië (8400 km). Drie Grauwe Klauwieren

uit Kongo, één in november en twee in april. Sijzen uit Tsjecho Slowakije en Italië en een Goudvink uit Swerdlowsk, Rusland na 2 jaar en 10 mnd. (1920 km).

Die Vogelberingung in Finnland im Jahre 1963. (Mem.Soc. pro Fauna et Flora Fennica 41, 1965, p.110-238).

In het verslagjaar werden 81.032 vogels geringd in 196 soorten.

De in dit jaar geringde zeldzame soorten zijn: Terek Ruiter, Breedbekstrandloper, Roodkeelpieper, Krelzanger, Grauwe Fitis en Wilgengors.

De aantallen geringde roofvogels liggen belangrijk lager dan in het vorige verslagjaar.

Engekele opvallende totalen zijn: Bonte Strandloper 640, Temminck's Strandloper 208, Oeverzwaluw 2012, Witte Kwikstaart 2628, Gele Kwikstaart 834, Pestvogel 696, Bonte Vliegenvanger 8106, en Gekraagde Roodstaart 2399.

In het verslag zijn 1978 terugmeldingen opgenomen waarvan de belangrijkste hieronder volgen: Parelduiker van de Zwarte Zee, Kuifeend uit Portugal, Buizerd uit Syrië en Libanon, drie Havikken uit Centraal-Rusland. Bruine Kiekendief uit Cameroun, Visarend uit Libanon en Senegal. Zeer bijzonder is de terugmelding van een Morinelplevier na bijna 3 jaar uit Oost-Siberië, ruim 4000 km van de geboorteplaats. Bonte Strandloper uit Soedan, Bontbekplevier uit Noord-Rusland en van Malta. Drie Houtsnippen uit Griekenland en een Regenwulp uit Italië. Kleine Mantelmeeuwen uit Centraal-Afrika, Libanon en Zuid-Rusland. Ransuil uit Rusland en Engeland. Een in West-Finland geringde Grote Bonte Specht na 2 mnd uit de Oeral, Gierzwaluw binnen een maand uit Zuid-Rusland. Boerenzwaluw uit Kongo, Gele Kwikstaart uit Nigeria, Witte Kwikstaart uit Roemenië (Donaudelta), Grauwe Klauwier uit Griekenland, Pestvogels uit Hongarije, Duitsland en Engeland, Tuinfluiter uit Kongo, Zwartkop uit Libanon, Grausmus uit Griekenland, Fitis in april uit Kongo, en Egypte (na 1 mnd), Roodborsten uit Griekenland. Goudhaantje na 2 maanden uit Italië (1920 km), Sijzen uit Italië en de Krim.

Opvallend in deze beide verslagen zijn de vele terugmeldingen uit Zuid-Rusland, Griekenland, Turkije,

het Midden-Oosten en Centraal-Afrika. H.J.Lichtenbeld.

Ringverslag van het Vogeltrekstation Nr. 48 (1963).

(Limosa 38, p.142-199).

In het verslagjaar werden niet minder dan 89.370 vogels geringd en 4788 terugmeldingen ontvanger. Vele zangertjes geven nog steeds een stijgende lijn te zien in de geringde aantallen. Van andere soorten wisselen de aantallen sterk.

Van een aantal soorten zijn de terugmeldingen in tabelvorm samengevat, een manier die we ook uit de Engelse ringverslagen kennen. De tabellen geven weliswaar niet de exacte gegevens van de terugmeldingen, doch die zijn bij het Vogeltrekstation altijd te verkrijgen.

De opgenomen kaartjes geven weer een uitstekend beeld van de verkregen gegevens van de betreffende soorten.

De tabel weergevende aantallen in het verslagjaar geringde en teruggemelde vogels zou tenminste eens per twee à drie jaar volledig alle ooit in ons land geringde en teruggemelde vogels moeten vermelden. De tabel wordt dan wellicht één pagina langer doch aan zo'n volledige lijst bestaat stellig behoefte.

Het ringverslag is voor belangstellenden te verkrijgen bij het Vogeltrekstation te Arnhem tegen betaling van f 1.75.

H.J.Lichtenbeld.